

Individualitet, fællesskab og anstændighed!

Du skal være mod andre, som du vil, at de skal være mod dig!

En megafonmåling fra slutningen af 2011 viste, at 76 procent af et repræsentativt udsnit af danskerne var enige i, at andre (danske borgere) krævede for meget af fællesskabet og bidrog for lidt til det.

Samtidigt mente kun 5 procent af svarpersonerne, at de selv tilhørte det ”krævesegment”, som de så for sig².

Med andre ord: ”Kun 1 ud af 20 kunne genkende sig selv i den beskrivelse, som tre fjerdedele brugte på andre!

¹ Surrealistisk foto, Florence Henri (mellemløstid).

² <http://politiken.dk/indland/ECE1489269/vi-har-faaet-nok-af-de-andres-krav-til-samfundet/>

Målingen antydede altså, at 14 ud af 20 (76 % - 5 %=71 %) orienterede sig ud fra en dobbelt standart, dvs. ud fra én i forhold til sig selv og ud fra en anden i forhold til andre, hvad pligt til at yde til og ret til at nyde fra fællesskabet angår.

Det er i dette grænsefelt af dobbelt-standarder af forventninger til almindelig anstændighed, at politikerer er dømt til at vinde opbakning og politisk indflydelse. Politikerer er med andre ord dømt til at appellere til et vælgersegment, der gennemsnitligt orienterer sig ”differentieret, mentalhygiejnisk, mentaløkonomisk og kreativt” i forhold til pligten over for fællesskabet, ”den anden”.

Spørgsmålet om politisk liv eller død afgøres primært af evnen til at bekræfte vælgersegmentets foretrukne selvbeskrivelse.

Den politiske magt fordeles efter, hvem af kandidaterne til den lovgivende forsamling der er bedst til at imødekomme de forskellige vælgersegmenters særinteresser, herunder interessen i at se sine særinteresser beskrevet som forenelige med og befordrende for den sande almeninteresse. De forskellige politiske partier har derfor udviklet deres egen fortælling om de segmenters betydning for fællesskabet, som netop sælger hos deres vælgersegment.

Vælgeren stemmer på den politiker, der er bedst til at gengive vælgeren i dennes foretrukne selvbeskrivelse.

De klassiske politiske modsætningsforhold handler da også om, hvordan man legitimerer sine særinteresser i forhold til fællesskabet, alt efter hvor man befinder sig socialt.

Højrefløjens individualisme

På højrefløjen fokuserer man fortrinsvis på markedsværdierne, individets bestræbelser på at opnå størst personligt udbytte. Bidraget på markedets betingelser anses her for at være udtryk for det vigtigste, ikke kun for individet, men også for fællesskabet.

Det hører med til historien, at selv de mest markedsorienterede liberalister på den ene side hævder, at der kun findes særinteresser, samtidigt med at de på den anden side legitimerer deres individuelle særinteresser under henvisning til, at plejen af individuelle særinteresser på markedets betingelser er det bærende for fællesskabet!

Staten, markedet og civilisationen³

De fremherskende ideologiske forskelle springer især ud af de divergerende tilgange til markedets og statens rolle, markedets betydning for staten, og statens betydning for (eller statens identificering med) fællesskabet.

³ <http://www.arbejdsforskning.dk/pdf/art-105.pdf>
<http://www.information.dk/170565>

”Civilisationen” er det noget bredere udtryk, der omfatter det hele, men som nu kun bruges i beskedent omfang i den politiske diskurs, da det ikke på samme måde som modsætningsforholdene mellem markedet og staten lægger op til de distinktioner, som iagttagelserne af de modsatrettede økonomiske interesser falder ud fra.

Udtrykket, civilisation, henter primært sin betydning i kraft af modsætningsforholdet til den omgivende natur, menneskehedens mere eller mindre oprindelige mulighedsbetingelser. Naturen, klimaet, de oprindeligt givne og forgængelige ressourcer og mulighedsbetingelser er udtryk for det, som alle individer burde kunne genkende sin interesse i at bevare, sammen med alle andre, og dermed i fællesskab. Men hensynet til disse mulighedsbetingelser har ind til videre ikke været i stand til at fremkalde de helt store sociale bevægelser og kampe i samfundet, netop fordi ingen har følt, at de behøvede gøre noget for at bevare dem eller været i stand til at identificere sig med interessen i at bevare dem. De har da også hidtil bare været der.

De ideologiske slagsmål har i stedet centrerer sig om økonomi, etnicitet, tilfældig identitet ære og stolthed knyttet til øjeblikkeligt gældende former for social og individuel selvbeskrivelse.

Venstrefløjen og fællesskabet

Venstrefløjen, der en gang identificerede sig med lønarbejdet, er ikke så tilbøjelig til at se det fri marked som garantien for, at mangfoldigheden af individuelle bestræbelser på at få mest ud af det for sit eget vedkommende automatisk resulterer i et samfund, der er det bedste for alle. Her mener man, at især de økonomisk højtflyvende bør yde mere til fællesskabet, end de er tilbøjelige til af ”egen individuel særinteresse”.

Fællesskabet, der på trods af den almindelige opmærksomhed faktisk er meget mere end staten, udfylder en lang række funktioner, som individerne nyder godt af, anonymt, uanset om de betaler skat til staten eller ej. På den måde minder fællesskabet om hele samfundets eksterne mangfoldighed af mere eller mindre naturgivne og stabile mulighedsbetingelser. Fællesskabet er der, og det er altafgørende for enhver, uanset hvor lidt eller stor ære den enkelte har af det.

Det drejer sig om alle de sider af det sociale, som der ikke nødvendigvis kan sættes økonomiske mål op for, men som alligevel er basale forudsætninger for, at sådan noget som fx individuel økonomisk udbytte og ejendom overhovedet findes. Retssystemet, lovene, ejendomsretten, lovens udformning, håndhævelse, osv. er fx forudsætningen for, at der overhovedet kan tales om værdi i økonomisk forstand, pengeøkonomisk eller ej.

Det pengeøkonomiske systems pålydende værdier fx er i sig selv tomme, med mindre der rent faktisk er en realitet, der kan refereres til i kraft af systemets interne fremmedreference, nemlig priserne. Hvis ikke der var en realitet at referere til i pengeøkonomisk forstand, så var pengene værdiløse, uden funktion.

Dem, der har størst individuel succes på markedets betingelser, er tilbøjelige til at mene, at de med deres succes skaber mere for samfundet end andre, hvor de knapt så succesfulde er mere tilbøjelige til at fokusere på de højestflyvendendes forpligtelser over for fællesskabet. De har mest at give af til fællesskabet, har mest at tabe, og føler derfor gennemsnitligt mindre incitament til at fokusere på, hvad de yderligere kunne give fællesskabet. De argumenterer for, at deres succes i sig selv er alle andres succes i og med fortællingen om, at det produkt, som også staten henter fra, kommer ensidigt af produktionen på det fri marked, og venstrefløjen er dømt til at være et appendiks, et negativt fænomen i forhold til denne fortælling, der bringes over alt, af dem der betaler for det, kan betale for det, fordi de betaler for det og fordi de kan betale for det.

Fortællingen – om at statslig produktion er ineffektiv og ødelæggende i forhold til de frie markeds mekanismer – er efterhånden så fastforankret, så det fortrænger opmærksomheden fra den realitet, der handler om, at arbejdet i offentlige virksomheder falder i en struktur og ledes på måder, der er udformet i de samme uddannelsesinstitutioner, som dem der skaber struktur og ledelse i det private.

Det politiske system har gjort det til en dyd at sælge ud af offentlige og forbrugerejede virksomheder, lige så snart disse har opnået en markedsværdi, hvorved man performativt fjerner beviserne på, at offentligt ejede og forbrugerejede virksomheder kan være og gennemgående er mindst lige så effektive som private. På den måde forsvinder kontrasten til det private i takt med at liberalisterne fjerner de offentlige virksomheder.

Gennemgående, så er det mest i økonomisk forstand, at der fokuseres på det at yde og nyde i forhold til fællesskabet. Forbruget af de i forhold til det sociale (civilisationens) eksterne mulighedsbetingelser, har svært ved at manifestere sig som en pris, der først og fremmest kræves af de mest succesfulde i økonomisk forstand, en pris som de slet ikke vil betale for, selv om det er dem, der kræver den, med deres ekstravagante overforbrug og omsætning af ressourcer, energi og livsbetingelser. Prisen, som de økonomisk succesfulde kræver uden at betale for det, er den, der går ud over selve civilisationens eksterne men helt fundamentale mulighedsbetingelser, og det undgår man at lægge mærke til, i kraft af de kreative, mentalhygiejniske former for selektiv opmærksomhed, som segmentets selvbeskrivelse falder på baggrund af.

Der betales til kommercielle medier, politikere, pseudovidenskabsfolk som Bjørn Lomborg, for at regne ud og propagandere for, at det slet ikke kan betale sig at tage hensyn til miljø, bevare ressourcer og forhindre global opvarmning osv. Det vil nemlig koste i økonomisk forstand, hvor især de økonomisk højestflyvende beskriver den økonomiske vækst som selve forudsætningen for at kunne løse alle de problemer, der skyldes en og samme økonomiske vækst. Den pris, som de økonomisk succesfulde kræver på hele civilisationens vegne med deres bestræbelser på at opretholde deres forbrug i økonomisk forstand, mener de slet ikke kan betales, uden at man fjerner forudsætningerne for at løse de problemer, som de skaber med deres overforbrug og omsætning. Paradokset er til at se. Men man vil ikke, hvorfor netop betegnelser som propaganda og ideologisk forblindelse er på sin plads at anvende her.

Ideologierne

De forskellige ideologier er skabt ud fra forsøget på at imødekomme bestemte vælgersegmenters særinteresserne i at se sig selv som de glørværdige repræsentanter for de sande almeninteresser, også selv om de ud fra deres socialdarwinistiske og liberale ideologi fx hævder, at der dybest set ikke findes andet end særinteresser, og at det at hævde andet end sine individuelle særinteresser derfor kun er udtryk for individuel interesse hos de mindre succesfulde i at få andel i de succesfuldes succes. Alt reduceres på ideologiens performativt selvbekræftende kognitive betingelser til en og samme målestok: værdier målt i priser = markedsværdier. Erfaringen, der falder på disse betingelser, svarer ikke til noget, men udfolder sig som en del af den sociale realitet, dens på mange måder paradoksale væren.

For liberalisterne er individuel grådighed befordrende for det alment bedste, bare den slår igennem på markedets betingelser, hvor beskedenhed er den ultimative dyd hos den, der er afhængig af statens ydelser, fx overførselsindkomst. Staten er af det onde og folk, der ikke kan ernære sig selv på markedets betingelser, er en belastning for fællesskabet. Det forhold, at samtlige liberale erhverv – herunder landbruget, der repræsenterer den største koncentration af erklærede liberalister – dybest set lever på offentlige subsidier⁴, det husker man omhyggeligt at glemme i alle de kommercielle medier og inden for de politiske grupperinger, der lever af at smigre segmentet af troende markedsfundamentalister.

Det er over for denne noget vamlige mentalitet, at knapt så frelste iagttagere af samfundet må positionere sig, da mentaliteten ligger der med sin grundfortælling under hele den kommercielt iscenesatte politiske dagsorden. Ideologien manifesterer sig med sine konflikter, skaber sin egen realitet, konfliktens realitet i det klima, der først og fremmest er funderet i socialdarwinismen, markedsfundamentalismens pseudovidenskabelige og ideologiske udgave af en højere nødvendighed, omtalt og lovprist som økonomisk nødvendighed⁵.

Staten er altså nærmest en paria i forhold til markedets mekanismer, ideologiens falske billede på en højeste nødvendighed forklædt som økonomisk nærmest naturvidenskabeligt forklaret nødvendighed, der for de ideologisk orienterede liberalister på metafysisk vis konverterer deres rene egoisme om til det nærmeste, de selv kan komme de sande almeninteresser, noget de altså både legitimerer deres

⁴ 50 % af EU's budget går fortsat til markedsforvridende offentlig bistand til unionens landbrug og bearbejdningen af fødevarer. Produktionen er ekstremt kapital, kemi, energi og teknologiintensiv. Kødforbruget er gigantisk inden for unionen, men især i DK, fødevarereproduktionens belastning af biodiversiteten, grundvandet, havet er overvældende, det økonomiske udbytte af hele øvelsen er negativt, hvis subsidierne fra det offentlige tælles med osv. Men landmændene er erklærede liberalister, faktisk og gennemsnitligt subsidieret med mere end 400 000 kr. pr. landmand om året, dvs. de i budgettet suverænt dyreste bistandsklienter, som staten slæber rundt på af alle!
http://www.dn.dk/Files/Filer/Natur/landbrug/Saadan_ligger_landet.pdf
<http://www.baeredygtighed.dk/udgivelser/yndigt%20land.htm>

⁵ Finansministeriets DREAM-model, monetaristernes ligevægtsmodel, $M \times V = P \times Y$, markedsfundamentalismen, er forskellige udtryk for trosindholdet i den ideologi, der har overtaget italesættelsen af den politiske dagsorden her til lands over de sidste 30 år. Adskillige artikler her på sitet fokuserer på og kritiserer dette indhold.

egoisme med, samtidigt med at de benægter, at der over hovedet findes sande almeninteresser!

Liberalisterne er kommet så langt nu i deres beskrivelse af markedet som det absolut gode, at staten for dem stort set kun har den legitime rolle tilbage; at virke befordrende for markedets udfoldelse og i sidste ende redde det i alle de situationer, hvor det som nu med finanskrisen og kollektiv destruktion af civilisationens mulighedsbetingelser helt åbenbart har spillet fallit, og dermed afsløret sig som selve problemet for fællesskabet, resten af det sociale. Det sidste ser man ikke. I stedet hævder man ideologien, troen på markedet, på trods af fakta, viden.

Finanskrisen er resultat af den liberalisering, monetarisme, markedsfundamentalisme, der fik sit momentum i begyndelse af 1980'erne, med Chicago-skolen, Milton Friedman og politiske ledere som Thatcher, Reagan og vor egen Schlütter ved fadet. Men de troende markedsfundamentalister kan ikke se, at det er troens genstand, der har fejlet. I stedet forlanger de, at staten skal redde markedet! Inflationsraterne i kapitalværdierne har været gigantiske i mere end 30 år. Opsparinger og investeringer i både produktive men især også både uproduktive og direkte destruktive erhverv, fx charterturisme, privatbilisme, vanvittige produktionsformer og forbrugsmønstre af føde, patetiske symbolværdier, reklamer og propaganda, finansielle institutioner (der ikke laver andet end at skrive regninger og opkræve renter helt uden at yde i produktiv forstand) osv. osv.

Spørgsmålet, om hvornår der er tale om andres grådighed i forhold til fællesskabet og egen beskedenhed, lader sig ikke besvare entydigt i nogen af de referencerammer, der præger det politisk ideologiske landskab. Paradokserne står i vejen, på ræd og række over alt, hvor man ser på statens og markedets funktion, netop fordi markedet er båret og skabt af det offentlige, af statslige institutioner, centralbanker og nationalbanker, samt overførselsindkomster fra stat til private i et omfang, der for længst har afsløret de liberale erhverv som en flok bistandsklienter.

De ideologiske slagsmål når aldrig ud over sin egen patetiske realitet. Der er ingen anstændighed tilbage noget sted i det politisk ideologiske landskab.

De påtrængende problemer, der handler om menneskehedens tendens til at smadre sine egne livsbetingelser, perverteres og fortrænges af den kun ideologiske konflikt. [Realitetens konflikt når således aldrig ind i den ideologiske realitet, der har nok i den ideologiske konflikts realitet.](#)

I markedsfundamentalistisk forstand hedder det sig, at den individuelle forfølgelse af særinteresser på det fri markeds betingelser virker befordrende for den økonomiske vækst, der samtidigt fremstår som selve forudsætningen for løsningen på alle problemer. Det er ideologien, løggen, den falske fortælling, bevidsthed, "Den vestlige verdens ideologi" kunne man sige med pendant til "[Den tyske ideologi](#)" af Karl Marx den unge.

De fleste professionelle iagttagere tilslutter sig vækstfilosofien, den antagelse, der bygger på, at den økonomiske vækst er forudsætningen for afskaffelsen af mange-

len. Det fører igen direkte til forklaringen på det moderne samfunds største udfordring, nemlig den der består i, at bestræbelserne på at afskaffe mangelen om noget er årsagen til, at civilisationens livsbetingelser tenderer mod at forsvinde.

Objektivt set er målet for den økonomiske vækst det bedste udtryk, vi har, for den hastighed, hvormed menneskeheden, civilisationen, tenderer mod at smadre sine mere naturligt givne livsbetingelser, uanset hvor meget de ideologisk forblindede fokuserer ensidigt på at maksimere den og sætte sig på så stor andel af den som muligt.

Problemet, paradokset, der består i, at menneskehedens jagt på økonomisk succes fører til underminering af menneskehedens livsgrundlag, er så stort og påtrængende, dvs. så gigantisk og fundamentalt uforeneligt med de populære fortællinger, som politikere og kommercielle medier lever af at sælge til sine vælgere og brugere, at det skræmmer sine vidner væk⁶. Det har derfor aldrig manifesteret sig kognitivt praktisk i den sociale realitet, der derfor fortsætter sin katastrofale kurs ud over afgrunden, med blikket stift rettet mod bekvem dyrkelse af økonomiske succes, forblindet af ideologi og falsk bevidsthed.

En videnskabeligt forklaret del af de praktiske problemer, der er del af civilisationens overordnede paradoksale jagt på succes, handler om menneskehedens omgang med energi, fossilt brændsel og deraf følgende tilførsel af CO2 til atmosfæren.

Den økonomiske omsætning kræver energi. Mere end 80 % af den energi, der omsættes i det økonomiske system i dag, kommer fra afbrænding af fossile brændsler. Det betyder, at disse energiresourcer, der har været flere hundrede millioner år om at blive dannet, forsvinder mere end tusind gange hurtigere, end de lod sig danne. Det er helt uholdbart, set ud fra et hvilket som helst perspektiv. Og bivirkningerne ved afbrændingen af disse fossile kulbrinter er forøgelsen af mængden af CO2 i atmosfæren, der forandrer det globale klima.

Den gigantiske økonomiske omsætning medfører en omfangsmæssigt tilsvarende påvirkning af civilisationens eksterne mulighedsbetingelser, en problemstilling der dækker over langt mere end klimaet. Det handler om det biologiske fodaftryk, som det kaldes i verdensnaturfondens [seneste rapport](#), hvor Danmark kommer ind som den nation, hvor borgeren gennemsnitligt sætter det fjerde største aftryk. Det er grimt, men har absolut ingen virkelig effekt for politikere og mediers opfattelse af danskens heroiske indsats for at få gang i hjulene og fuld beskæftigelse. Danskerne lader som ingen ting, når det sort på hvidt dokumenteres, at de er de fjerde største miljøsvin i verden! Det eneste vor regering kan svinge sig op til, sort, rød, gul og blå, er at tale om, at nu må se at få gang i hjulene, så vi kan svine noget mere!

Det entydigt rigtige budskab i videnskabelig forstand omkring selve det gennemgående sociale succeskriterium, nemlig målet for økonomisk vækst, er, at det kan

⁶ Det er ikke som med Jehovas vidner, der ikke er til at slippe af med, når de tilbyder frelsen og savner jordens undergang.

tages som udtryk for den hastighed hvormed civilisationen tenderer mod at smadre sit eget livsgrundlag. Danskerne er nogle af de dygtigste på den målestok. Men man har sin ideologi, dvs. falske problemstillinger og modsætningsforhold at fortrænge den objektivt forpligtende problematik med.

Derfor fortsætter samtlige politiske grupperinger med at bekræfte individet i, at det kan måle sin ret til selvværd på dets bidrag til det økonomiske afkast, dvs. på den hastighed, hvormed individet bidrager til at smadre civilisationens eksterne mulighedsbetingelser! Det sælger hverken aviser eller stemmer at orientere sig ud fra realitetens konflikt, som menneskeheden geråder i med sine egne eksistensbetingelser.

Civilisationen er i konflikt med sine mulighedsbetingelser. Det er realitetens konflikt, der i den grad kan adskilles fra den realitet, der kommer til udtryk med de ideologiske konflikter, dvs. de ideologiske konflikters realitet.

Paradokset er så stort, så ufatteligt destruktivt i forhold til konsistensen i enhver af de mest fremherskende sociale selvbeskrivelser, at det endnu ikke er trængt ind på det sociale systems indre kognitive skærmterminal. Det står og blinker rødt og blå, som et faresignal lige uden for det, der lader sig indikere via det moderne samfunds kognitive apparat. Lige gyldigt hvor store bogstaver, der tales med, ja så falder budskabet om realitetens konflikt dybest set ”inkognito”, dvs. uden for det moderne menneskes fatteevne. Man har nok med at beskrive ”de andre” som dem, der producerer for lidt og kræver for meget af den stat, der for de fleste er en smerte i røven, lige som naturen, hvis betydning man heller ikke fatter.

Mvh. Steen
Odense d.26/5 2012